

att städernas drätselkamrar och folkskolestyrelser samt styrelser, nämnder, utskott m. fl. förvaltande och utredande myndigheter, som väljas af stadsfullmäktige och landsting, måtte utses genom proportionella val.

Stockholm den 27 januari 1911.

Värner Rydén.

Nr 216.

Af herr **Rydén**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring i gällande bestämmelser rörande val af landstingsmän.

De i fjol förrättade landstingsmannavalen blottade åtskilliga bristfälligheter i den nuvarande landstingsförordningen och därmed sammanhängande kommunalförfattningar. Följande torde belysa några sådana.

1. *Olämpliga valtider.* Mångenstädes, särskildt i kommuner med industriarbetarcentra, behagade kommunalstämmornas ordförande utsätta tiden för marskommunalstämmans hållande till en söckendag å sådant klockslag, att arbetarbefolkningen i stor utsträckning hindrades från att deltaga i landstingsmannavalen. I flera till mig inrapporterade fall skedde detta, fastän vädjan om lämpligare stäm motid i god tid gjorts till kommunalstämmans ordförande. Då sådant egenmäktigt och partiskt förfarande står i klar strid mot de grundsatser, som den nya lagen om val till Riksdagen lagfäst, synes enklaste kraf på rättfärdighet fordra, att medborgarnas rättigheter icke utlämnas åt en partisk ordförandes godtycke. Riktigast synes vara, att landstingsmannavalen icke förrättas i samband med kommunalstämma utan å *särskild af vederbörande domhafvande eller af magistrat bestämd valdag och å tider på dagen, som genom lag bestämmas i fråga om val till Andra kammaren.*

2. *Olämplig form för röstaflämning.* Den å kommunalstämmorna

praktiserade anordningen, att rösterna aflämnas i tur och ordning efter upprop enligt röstlängden, visade sig mångenstädes i högsta grad tidsödande och olämplig. Exempel finnas på att valmän i 8 à 9 timmar finga stå väntande för att få afgifva sin röst. Då man jämför denna ordning med den i städerna tillämpade, att röstande få afgifva sina röster i den tur de anmäla sig hos valförrättaren, synes det rent obilligt att tillämpa ett så opraktiskt förfarande vid val i stora landskommuner. Åtminstone borde församlingarna kunna subsidiärt besluta sig för den förnuftigare metoden.

3. *Valhemlighetens bevarande.* För val af riksdagsmän finnas minutiösa bestämmelser för valhemlighetens bevarande. Vid landstingsmannavalen i fjol förekom mångenstädes icke en tillstymmelse till valhemlighet. De olika partierna uppträdde ej sällan med tryckta vallistor, som med afseende såväl å papperets färg som sedlarnas format voro så i iögonfallande olika, att enhvar kunde se med hvilket parti vederbörande röstade. Jag har talat med valförrättare, som sagt sig veta, huru hvarenda sockenbo röstade vid landstingsmannavalet i fjol.

Då nu för andra-kammarvalen alla utensilier för valhemlighetens tryggande skola i de olika kommunerna anskaffas, synes det vara en enkel sak att göra liknande anordningar vid landstingsmannavalen. Därjämte borde, på grund af hvad i många socknar förekom, bestämdt förbud utfärdas mot utdelande af valsedlar i vallokalerna, enkannerligen från ordförandebordet.

4. *Kontroll öfver rötsedlarnas afsändning.* Vid riksdagsmannavalen afsändas valsedlarna under sträng kontroll till länsstyrelserna. Vid landstingsmannavalen saknas sådan fullständigt. Flera valmän ha i bref till mig beklagat sig häröfver. Äfven om misstankar, såsom jag antager, äro obefogade, så äro dock bestämmelserna alltför otillräckliga för att gifva valförrättarna betryggande skydd mot misstankar af olika slag. En revision synes här vara behöflig i samma riktning som i fråga om riksdagsmannavalen.

5. *Uppenbara brister i valmetoden.* Landstingsmannavalen blottade en mängd ofullkomligheter i fråga om den proportionella valmetoden. Många af dem torde vara svåra att afhjälpa. Men en — och den orimligaste — synes vara af natur att utan större svårigheter kunna förändras. Jag menar härmed i fråga om suppleanter för de olika landstingsmännen. Rangordningsregeln gäller endast valet af ordinarie landstingsmän. Följden häraf blir, att rena slumpen kommer att afgöra, hvem som blir suppleant för de olika landstingsmännen. Särskildt är detta förhållandet, om ett parti *håller enigt ihop*. Har hvarenda valman röstat med sitt partis val-

sedel oförändrad, blir det lottning om hvarenda suppleantplats. Och detta är ju den rena parodin på allt hvad val heter. I den med statsunderstöd af fil. lic. O. Palme nyligen utgifna undersökningen angående fjolårets landstingsmannaval kan den intresserade hämta ett rikt material för belysande af valлотteriet.

Därest lagen så omarbetades, att rangordningsregeln ägde tillämpning äfven i fråga om suppleantvalen, så kunde åtminstone ett någorlunda enigt parti värja sig mot slumpens oberäkneligheter.

Många andra bristfälligheter i den nuvarande ordningen för val af landstingsmän torde kunna anföras, men det ofvan sagda synes vara fullt tillräckligt att motivera mitt yrkande,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville låta utreda på hvad sätt de nuvarande bestämmelserna om val af landstingsmän böra förändras samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 27 januari 1911.

Värner Rydén.

I motionen instämma:

<i>Hj. Branting.</i>	<i>Herm. Lindqvist.</i>	<i>Carl Lindhagen.</i>
<i>F. W. Thorsson.</i>	<i>Nils Persson.</i>	<i>A. J. Christiernson.</i>
<i>A. C. Lindblad.</i>		<i>Viktor Larsson.</i>
